

ЕВОЛЮЦІЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТЕРМІНУ "ГРАМАТИКАЛІЗАЦІЯ" У ГРАМАТИЧНИХ ТЕОРІЯХ

У статті здійснено аналіз інтерпретацій терміну "граматикалізація" в історичному ракурсі. У даній лінгвістичній розвідці представлено дефініції провідних представників Теорії Граматикалізації та її попередників. Автор констатує, що традиційно термін "граматикалізація" розуміють у вузькому та широкому сенсі. До того ж, виявлено відсутність єдиного загальноприйнятого визначення граматикалізації, що пояснюється тим, що будь-яке з них відображає, насамперед, теоретичні погляди дослідника. Як висновок запропоновано найзручніше, на думку автора, тлумачення даного терміну.

Упродовж майже 100-річної історії терміну "граматикалізація" йому давали безліч дефініцій, які відображали різні погляди на процес розвитку граматичних структур у мові. На сьогодні єдиного загальноприйнятого визначення граматикалізації не існує, це пояснюється тим, що будь-яке з них відображає, насамперед, теоретичні настанови автора.

Актуальність статті зумовлена необхідністю систематизувати погляди лінгвістів щодо тлумачення терміну "граматикалізація" та окреслити шляхи подальших пошуків. **Метою нашого дослідження** є визначення підходів щодо тлумачення терміну "граматикалізація" у сучасному мовознавстві шляхом аналізу дефініцій представників Теорії Граматикалізації. **Об'єктом дослідження** є існуючі підходи у лінгвістиці щодо визначення терміну "граматикалізація". **Предметом нашої розвідки** є специфіка терміну "граматикалізація" різних граматичних напрямків.

Перш ніж провести ґрунтовний аналіз підходів до інтерпретації терміну "граматикалізація", варто розглянути питання походження самого слова "граматикалізація". В українській традиції слово "граматикалізація" є калькуванням (оскільки даний термін вважається інтернаціоналізмом) або з англ. *grammaticalization* (даний термін є найуживанішим у працях представників Теорії Граматикалізації) або з франц. *grammaticalization*, який вперше застосував А. Мейє.

По сьогоднішній час для позначення процесу, під час якого відбувається перехід від лексичного до граматичного або від менш граматичного до більш граматичного статусу, існувало декілька термінів. Загалом в сучасній англomовній науковій літературі встановилося написання терміну "граматикалізація" як *grammaticalization*. Водночас деякі автори використовують більш короткі (але тотожні за значенням) варіанти *grammaticization* [1: 49; 2: 489] або навіть *grammatization*. Перший, найдовший варіант, визнається інколи невдалим у зв'язку з неоднозначністю вихідного слова *grammatical* – "граматичний, тобто той, який належить до граматики" vs. "граматичний, граматично правильний" [3: 8-9]. У англomовних працях на даний момент прийнятий термін *grammaticalization* може варіюватися з *s* замість *z* – *grammaticalisation*.

По суті, явище, яке у сучасній лінгвістиці називають "граматикалізація", Ч. Лі та С. Томсон [4], Т. Гівон [5: 209] і Г. Бретшнайдер [6: 194] пропонують номінувати терміном "конденсація" (англ. *condensation*). Попередником даного терміну є процес конденсації (нім. *Verdichtungsprozess*), який увів у науковий обіг Г. Габеленц [7: 433]. У даному сенсі, конденсація може бути застосована для позначення одного з аспектів граматикалізації, а саме, звуження або скорочення граматичної структури, – що й мали на увазі вище згадані мовознавці. Але якщо тлумачити дане слово дослівно, то воно має означати, що щось стає щільнішим, компактнішим протягом граматикалізації, – але це відбувається не завжди.

Термін "морфематизація" (франц. *morphematisation*) застосовував А. Мартіне як тотожний за значенням до "граматикалізація" [8: 1064]. На нашу думку, даний термін характеризується тим недоліком, що він є занадто вузьким. Хоча утворення граматичних морфем і є більше всього центральним пунктом процесу граматикалізації, але це ні в якому разі не охоплює все те, що за собою приховує дане поняття. Те ж саме стосується й терміна "ауксиліація" (англ. *auxiliation*), який запропонував Е. Бенвеніст, розглядаючи граматикалізацію ауксиліарних із повнозначних дієслів, для позначення даного процесу [9].

Традиційно вважається, що вперше термін "граматикалізація" використав відомий французький лінгвіст-індоевропейець А. Мейє (франц. *grammaticalization*) у статті "Еволюція граматичних форм" (1912). Автор не пропонував власної дефініції терміну, а застосував його в значенні процесу "отримання граматичного статусу словом, який був раніше автономним" [10: 131-133]. Дане розуміння терміну "граматикалізація" залишається досить поширеним у сучасному мовознавстві.

Протягом декількох десятиліть після праці А. Мейє дослідження граматикалізації мовних явищ знаходилися на периферії мовознавчих розвідок, так як в центрі уваги була мова у синхронії. Лише у 60-х рр. ХХ ст. виходить друком стаття "Еволюція граматичних категорій" (1965) Є. Куриловича, в якій автор

інтерпретував термін "граматикалізація" як розширення сфери застосування морфеми під час переходу від лексичного до граматичного або від менш граматичного до більш граматичного статусу, наприклад, від словотвірного форманта до словозмінного [11: 52]. Автор розумів граматикалізацію дещо ширше, ніж А. Мейє, в тому сенсі, що з переходом певної одиниці з "лексичного" в "граматичне" еволюція граматики не зупиняється: серед граматичних маркерів є такі, що вважаються граматичними в більшій (напр., відмінкові афікси) чи меншій мірі (напр., прийменники чи післяйменники), тобто показник, який став граматичним, продовжує еволюціонувати та внаслідок цього зазнає подальших змін.

Представники Ленінградської граматичної школи В. Г. Адмоні, В. М. Жирмунський, М. М. Гухман, В. М. Ярцева, які вважаються попередниками "теорії граматикалізації", хоча й не вплинули на формування власне "теорії граматикалізації" у Західній Європі, присвятили чимало праць еволюції граматики. Розглядаючи аналітичні конструкції (а саме словосполучення), В. М. Жирмунський пов'язав термін "граматизація" (у радянській традиції був поширеним термін "граматизація", який є аналогом "граматикалізація") з послабленням лексичного значення одного з компонентів словосполучення, з послідовним перетворенням його із лексично повнозначного слова в напівслужбове або службове, в якому домінує граматичне значення, а всієї групи загалом – у граматичну (аналітичну) форму слова [12: 12].

З кінця 70-х – поч. 80-х рр. XX ст. його розглядають як сукупність між собою взаємопов'язаних процесів, які діють на певних мовних рівнях: семантичному, морфосинтаксичному, фонетичному тощо. Дане розуміння залишається загальноприйнятим у межах Теорії Граматикалізації. Так, американський лінгвіст Т. Гівон, хоча й не пропонує власного визначення терміну, розглядає граматикалізацію як комплексний послідовний процес, який складається з 4 стадій ("мікропроцесів"): синтактизація, морфологізація, деморфемізація та випадіння (анг. *loss*, нім. *Schwund*) [5: 209]:

Рівень	дискурс →→ синтаксис →→→ морфологія →→→ морфонологія →→→ нуль			
Стадії	стадія I	стадія II	стадія III	стадія IV
	синтактизація	морфологізація	деморфемізація	випадіння
Форма	ізолювана > аналітична > аглютинативна > флективна > нуль			
Зміст	лексичний > граматичний			

Рис. 1. Шкала граматикалізації (за Т. Гівон).

Німецький мовознавець Кр. Леман у монографії "Thoughts on grammaticalization" (1982) трактує термін як процес, що прямує від лексем до граматичних формативів. Автор зазначає, що семантичні, синтаксичні та фонетичні процеси взаємодіють під час граматикалізації морфем та цілих конструкцій. Кр. Леман слідом за А. Мейє у своїх пізніших працях розглядає граматикалізацію мовного знаку як процес, під час якого мовний знак втрачає свою автономність, тобто стає в більшій мірі підвладним обмеженням мовної системи. Відповідно до положень німецького лінгвіста не граматикалізований знак вважається автономним. К. Леман наголошує на тому, що ступінь автономності знака є обернено пропорційним до ступеня граматикалізації, тобто зі збільшенням граматичного статусу знак втрачає свою автономність. Розробивши систему параметрів, які визначають ступінь граматикалізації (або автономності), дослідник підтверджує той факт, що граматикалізація представляє собою певну множину субпроцесів, кожен з яких відповідає за збільшення або зменшення того чи іншого параметру [13].

Принагідно варто зазначити відоме тлумачення граматикалізації Б. Гайне та М. Ре як еволюції, під час якої мовні одиниці втрачають семантичну складність, прагматичну значущість, синтаксичну свободу та фонетичний матеріал відповідно [14: 15]. Слідом за Б. Гайне та М. Ре В. Крофт констатує, що граматикалізація як процес поділяється на три типи незворотних процесів – фонетичний, морфосинтаксичний та функціональний (семантичний / прагматичний). Дані три процеси прямують до того, щоб відбуватися одночасно у діяхронічній площині, бути синхронізованими [15: 156].

Вивчення граматикалізації "морфем" та "слів" як таких незалежно від їх безпосередніх контекстів вважається спрощеним, тому як наслідок починаючи з 90-х рр. XX ст. закріпилася точка зору стосовно граматикалізації як процесу розвитку граматичних конструкцій. Також серед представників Теорії Граматикалізації можна виділити тих, які інтерпретуючи даний термін концентрують свою увагу на еволюцію функції: лексична функція > граматична функція, граматична функція у меншій мірі > граматична функція у більшій мірі.

Вище згадані умови беруться до уваги в більшості сучасних дефініцій. Американські лінгвісти П. Хоппер та Е. Траугот пропонують визначення граматикалізації як процесу, під час якого лексичні одиниці та конструкції у певних мовних контекстах отримують граматичні функції, а потім продовжують розвивати нові граматичні функції [16: 1]. М. Гаспельмат тлумачить даний термін як діяхронічну зміну, під час якої певні частини конструкційної схеми входять у відносини сильнішої залежності [17]. Схоже розуміння терміну пропонує В. Крофт, який називає граматикалізацію процесом, протягом якого

конструкції зі специфічними лексичними елементами розвивають граматичні функції, що веде до реінтерпретації цих лексичних елементів як оволодіння граматичними функціями [15: 156].

Як зазначає В. Крофт, граматикалізацію часто розглядають як процес, під час якого окремі лексичні одиниці розвивають граматичні функції, але нещодавно було визнано, що лексичні одиниці розвивають граматичні функції лише в специфічних конструкційних контекстах [18: 86].

Г. Дівальд інтерпретує даний термін як процес, під час якого лінгвістична одиниця отримує граматичну функцію (функції) та одночасно втрачає лексичну функцію (функції) [19: 2].

Думку про те, що граматикалізація охоплює не слово чи морфему, а цілу конструкцію, яка поєднана синтагматичними відносинами, розділяє також І. Вішер. Дослідниця відмічає, що центральний аспект граматикалізаційних процесів представляє собою еволюція функціональних слів (напр., прийменників, модальних слів, займенників) із лексичних категорій у релевантних контекстах. І. Вішер вважає, що багато лінгвістичних одиниць не розвивають граматичну функцію самостійно, але виражати дану функцію вони можуть лише в специфічних конструкціях [20: 241].

Е. Траугот інтерпретує граматикалізацію як процес, під час якого лексичний матеріал у високо обмежених прагматичних та морфосинтаксичних контекстах набуває граматичної функції [21: 645].

Найзагальніше розуміння граматикалізації з часів першого застосування даного терміну пропонує Л. Кемпбел, який характеризує його як еволюцію, що прямує від певного мовного елемента до чогось більш граматичного [22: 114].

Граматикалізацію часто розглядають як загальний процес організації граматики, тобто утворення граматичних засобів, який не обов'язково зводиться до еволюції лексичних або конструкцій з певним лексичним наповненням. В. Крофт зазначає, що граматикалізація – це процес, під час якого утворюється грамика [18: 366]. Процес організації граматики Т. Ліндстрьом називає власне запропонованим терміном "суперграматикалізація" [23: 414-415].

Існують також погляди науковців, що граматикалізація є певною складовою еволюційних формувань граматики. Даний термін Е. Бенвеніст розглядає як одну зі складових процесу "мутації" граматичних категорій – змін, які стосуються граматичної системи загалом [9]. Близьке за змістом тлумачення терміну "граматикалізація" можна зустріти у Т. Ліндстрьом, яка виділяє "класичну" граматикалізацію (розвиток граматичних показників із лексичних джерел), яка є одним із процесів в межах більш загального явища, яке автор, як вже було вище згадано, номінує "суперграматикалізацією". Автор наголошує на тому, що для вираження граматичних відношень мови можуть вибрати один із способів: 1) використати порядок слів; 2) застосувати інтонації; 3) використати звукове чергування; 4) застосувати для нової функції морфему, яка втратила своє попереднє значення ("екзаптація"); 5) використати лексичну одиницю (або іншу менш граматикалізовану одиницю). На думку Т. Ліндстрьом, більшість мов схильні вживати лексичні одиниці для розвитку граматичних маркерів – хоча не всі мови застосовують інші вище згадані можливості. Але все ж таки, всі п'ять способів можна розглядати як різновиди одного більш загального явища, яке охоплює всі способи змін, що ведуть до утворення граматичних засобів вираження [23: 414-415].

Таким чином, у мовознавчій науці єдиного загальноприйнятого визначення граматикалізації не існує, це пояснюється тим, що будь-яке з них відображає, насамперед, теоретичні настанови автора. Але проаналізувавши дефініції даного терміну, які пропонували представники Теорії Граматикалізації, варто зазначити той факт, що традиційно термін "граматикалізація" розуміють у вузькому та широкому сенсі. У нашому дослідженні ми схилиємося до думки, що граматикалізація має тлумачитись як процес розвитку із лексичних одиниць граматичних форм та конструкцій, із менш граматичних – більш граматичних, який складається із сукупності між собою взаємопов'язаних процесів, що діють на певних мовних рівнях: фонетичному, морфосинтаксичному, семантико-прагматичному. Оскільки еволюція граматичних форм не може проходити незалежно від конструкцій, до яких вони належать, тому дослідження процесів граматикалізації необхідно пов'язувати, насамперед, з конструкціями або навіть більшими дискурсивними сегментами. Перспективними залишаються дослідження граматикалізації інфінітивних конструкцій з допоміжними, модальними та напівмодальними дієсловами у німецькій мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Givón T. Serial verbs and syntactic change : Niger-Congo / Talmy Givón ; [C. Li (ed.)] // Word order and word order change. – Austin : University of Texas Press, 1975. – P. 47–112.
2. Bolinger Dw. Intonation across languages / Dwight Bolinger ; [J. H. Greenberg (ed.)] // Universals of Human Language. – Stanford : Stanford University Press, 1978. – Vol. 2 : Phonology. – P. 471–524.
3. Lehmann Chr. Theory and method in grammaticalization / Christian Lehmann // Zeitschrift für Germanistische Linguistik. – Berlin / New York : Walter de Gruyter, 2004. – № 32 / 2 – P. 152–187.
4. Li Ch. Historical change of word-order : a case study in Chinese and its implications / Charles N. Li, Sandra A. Thompson ; [J. M. Anderson and Ch. Jones (eds.)] // Historical Linguistics. Proceedings of the first International Conference on Historical Linguistics, (Edinburgh 2nd – 7th Sept. 1973). – New York : Elsevier, 1974. – P. 199–217.
5. Givón T. On understanding grammar / Talmy Givón. – New York : Academic Press, 1979. – 379 p.

6. Brettschneider G. Zur Typologie komplexer Sätze / Gunter Brettschneider ; [G. Brettschneider, Chr. Lehmann (Hg.)] // Wege zur Universalienforschung. Sprachwissenschaftliche Beiträge zum 60. Geburtstag von Hansjakob Seiler. – Tübingen : G. Narr, 1980. – S. 192–198.
7. Gabelenz G. Die Sprachwissenschaft. Ihre Aufgaben, Methoden und bisherigen Ereignisse / Georg von der Gabelenz. – Leipzig : Weogel, 1891. – 502 S.
8. Martinet A. Le langage / André Martinet. – Paris: Gallimard, 1968. – 1064 s.
9. Benveniste E. Mutations of linguistic categories / Émile Benveniste ; [Y. Malkiel and W. P. Lehmann (eds.)] // Directions for historical linguistics. – Austin and London : University of Texas Press, 1968. – P. 85–94.
10. Meillet A. L'évolution des formes grammaticales (1912) / Antoine Meillet // Linguistique historique et linguistique générale. – Paris : Champion, 1965. – S. 130–148.
11. Kuryłowicz J. The evolution of grammatical categories / Jerzy Kuryłowicz // Diogenes. – 1965. – № 13. – s. 55–71.
12. Жирмунский В. М. Об аналитических конструкциях / В. М. Жирмунский ; [В. М. Жирмунский, О. П. Суник (ред.)] // Аналитические конструкции в языках различных типов. – М. ; Л. : Наука, 1965. – С. 5–57.
13. Lehmann Chr. Thoughts on grammaticalization : A programmatic sketch / Christian Lehmann. – [2nd edn, rev.]. – Erfurt : University of Erfurt, 2002. – 171 p.
14. Heine B. Grammaticalization and Reanalysis in African Languages / Bernd Heine, Mechthild Reh. – Hamburg : Buske Helmet, 1984. – 308 p.
15. Croft W. Explaining language change : an evolutionary approach / William Croft. – Harlow : Longman, 2000. – 287 p.
16. Hopper P. J. Grammaticalization / P. J. Hopper, E. Traugott. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 276 p.
17. Haspelmath M. On directionality in language change with particular reference to grammaticalization / Martin Haspelmath ; [O. Fischer, M. Norde and H. Perrión (eds.)] // Up and down the cline : The nature of grammaticalization. – Amsterdam : Benjamins, 2004. – P. 17–44.
18. Croft W. Evolutionary models and functional-typological theories of language change / William Croft // Handbook of the History of English ; [Ans van Kemenade and Bettelou Los (eds.)]. – Oxford : Blackwell, 2006. – P. 68–91.
19. Diewald G. Grammatikalisierung, Grammatik und grammatische Kategorien : Überlegungen zur Entwicklung einer grammatikalisierungsaffinen Grammatikbegriffs / G. Diewald ; [Thomas Stolz (Hg.)] // Grammatikalisierung und grammatische Kategorien. – Bochum : Brockmeyer, 2008. – S. 1–32.
20. Wischer I. Grammaticalization of Periphrastic Constructions / Ilse Wischer ; [E. Verhoeven, St. Skopeteas, Yong-Min Shin, Y. Nishina & J. Helmbrecht (eds.)] // Studies on Grammaticalization. – Berlin & New York : Mouton de Gruyter, 2008. – P. 241–250.
21. Traugott E. Constructions in grammaticalization / Elizabeth Traugott ; [Brian D. Joseph and Richard D. Janda (eds.)] // The Handbook of Historical Linguistics. – Oxford : Blackwell, 2003. – P. 624–647.
22. Campbell L. 2001. What's wrong with grammaticalization? / Lyle Campbell ; [L. Campbell and R. D. Janda (eds.)]. // Grammaticalization: A Critical Assessment. – Oxford : Pergamon Press, 2001 – P. 113–162.
23. Lindström Th. The History of the Concept of Grammaticalisation : PhD Thesis / Therese Lindström. – Sheffield : University of Sheffield, 2004. – 453 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Givón T. Serial verbs and syntactic change : Niger-Congo / Talmy Givón ; [C. Li (ed.)] // Word order and word order change. – Austin : University of Texas Press, 1975. – P. 47–112.
2. Bolinger Dw. Intonation across languages / Dwight Bolinger ; [J. H. Greenberg (ed.)] // Universals of Human Language. – Stanford : Stanford University Press, 1978. – Vol. 2 : Phonology. – P. 471–524.
3. Lehmann Chr. Theory and method in grammaticalization / Christian Lehmann // Zeitschrift für Germanistische Linguistik. – Berlin / New York : Walter de Gruyter, 2004. – № 32 / 2 – P. 152–187.
4. Li Ch. Historical change of word-order : a case study in Chinese and its implications / Charles N. Li, Sandra A. Thompson ; [J. M. Anderson and Ch. Jones (eds.)] // Historical Linguistics. Proceedings of the first International Conference on Historical Linguistics, (Edinburgh 2nd – 7th Sept. 1973). – New York : Elsevier, 1974. – P. 199–217.
5. Givón T. On understanding grammar / Talmy Givón. – New York : Academic Press, 1979. – 379 p.
6. Brettschneider G. Zur Typologie komplexer Sätze / Gunter Brettschneider ; [G. Brettschneider, Chr. Lehmann (Hg.)] // Wege zur Universalienforschung. Sprachwissenschaftliche Beiträge zum 60. Geburtstag von Hansjakob Seiler. – Tübingen : G. Narr, 1980. – S. 192–198.
7. Gabelenz G. Die Sprachwissenschaft. Ihre Aufgaben, Methoden und bisherigen Ereignisse / Georg von der Gabelenz. – Leipzig : Weogel, 1891. – 502 S.
8. Martinet A. Le langage / André Martinet. – Paris: Gallimard, 1968. – 1064 s.
9. Benveniste E. Mutations of linguistic categories / Émile Benveniste ; [Y. Malkiel and W. P. Lehmann (eds.)] // Directions for historical linguistics. – Austin and London : University of Texas Press, 1968. – P. 85–94.
10. Meillet A. L'évolution des formes grammaticales (1912) / Antoine Meillet // Linguistique historique et linguistique générale. – Paris : Champion, 1965. – S. 130–148.
11. Kuryłowicz J. The evolution of grammatical categories / Jerzy Kuryłowicz // Diogenes. – 1965. – № 13. – s. 55–71.
12. Zhyrmunskii V. M. Ob analiticheskikh konstruktziakh [About the Analytical Constructions] / V. M. Zhyrmunskii ; [V. M. Zhyrmunskii, O. P. Sunik (red.)] // Analiticheskie konstruktzii v yazykakh razlichnykh tipov [Analytical Constructions in the Languages of Different Types]. – М. ; Л. : Nauka, 1965. – S. 5–57.
13. Lehmann Chr. Thoughts on grammaticalization : A programmatic sketch / Christian Lehmann. – [2nd edn, rev.]. – Erfurt : University of Erfurt, 2002. – 171 p.
14. Heine B. Grammaticalization and Reanalysis in African Languages / Bernd Heine, Mechthild Reh. – Hamburg : Buske Helmet, 1984. – 308 p.

15. Croft W. Explaining language change : an evolutionary approach / William Croft. – Harlow : Longman, 2000. – 287 p.
16. Hopper P. J. Grammaticalization / P. J. Hopper, E. Traugott. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 276 p.
17. Haspelmath M. On directionality in language change with particular reference to grammaticalization / Martin Haspelmath ; [O. Fischer, M. Norde and H. Perridon (eds.)] // Up and down the cline : The nature of grammaticalization. – Amsterdam : Benjamins, 2004. – P. 17–44.
18. Croft W. Evolutionary models and functional-typological theories of language change / William Croft // Handbook of the History of English ; [Ans van Kemenade and Bettelou Los (eds.)]. – Oxford : Blackwell, 2006. – P. 68–91.
19. Diewald G. Grammatikalisierung, Grammatik und grammatische Kategorien : Überlegungen zur Entwicklung einer grammatikalisierungsaffinen Grammatikbegriffs / G. Diewald ; [Thomas Stolz (Hg.)] // Grammatikalisierung und grammatische Kategorien. – Bochum : Brockmeyer, 2008. – S. 1–32.
20. Wischer I. Grammaticalization of Periphrastic Constructions / Ilse Wischer ; [E. Verhoeven, St. Skopeteas, Yong-Min Shin, Y. Nishina & J. Helmbrecht (eds.)] // Studies on Grammaticalization. – Berlin & New York : Mouton de Gruyter, 2008. – P. 241–250.
21. Traugott E. Constructions in grammaticalization / Elizabeth Traugott ; [Brian D. Joseph and Richard D. Janda (eds.)] // The Handbook of Historical Linguistics. – Oxford : Blackwell, 2003. – P. 624–647.
22. Campbell L. 2001. What's wrong with grammaticalization? / Lyle Campbell ; [L. Campbell and R. D. Janda (eds.)]. // Grammaticalization: A Critical Assessment. – Oxford : Pergamon Press, 2001 – P. 113–162.
23. Lindström Th. The History of the Concept of Grammaticalisation : PhD Thesis / Therese Lindström. – Sheffield : University of Sheffield, 2004. – 453 p.

Матеріал надійшов до редакції 26.01. 2012 р.

Декало В. А. Эволюция интерпретации термина "грамматикализация" в грамматических теориях.

В статье осуществлен анализ интерпретаций термина "грамматикализация" в историческом ракурсе. В данной лингвистической разведке представлены дефиниции ведущих представителей Теории Грамматикализации и ее предшественников. Автор констатирует, что традиционно термин "грамматикализация" понимают в узком и широком смысле. К тому же, обнаружено отсутствие единого общепринятого определения грамматикализации, что объясняется тем, что любое из них отражает, прежде всего, теоретические взгляды исследователя. Как вывод предлагается удобное, по мнению автора, толкование данного термина.

Dekalo V. O. The Evolution of the Term "Grammaticalization" Interpretation in the Grammar Theories.

The analysis of the treatments of the term "grammaticalization" from the historical point of view is investigated in this article. The definitions of the leading representatives of the Grammaticalization Theory and its predecessors are present in this linguistic exploration. The author notes that, traditionally, the term "grammaticalization" is considered in the narrow and broad sense. It has been brought to light, that the common generally accepted definition of the term "grammaticalization" does not exist; it depends on the researcher's theoretical views. As a conclusion the author offers the most convenient interpretation of the term.